

Nå målen!

Tips om hur små och medelstora
företag kan nå miljömål

En vinst på alla plan

Arbetet med Skånes miljömål är viktigt i många avseenden. Ambitionen är att till nästa generation ha löst de viktigaste miljöproblemen. För att lyckas med det behöver vi hjälpas åt, både offentliga som privata aktörer.

Små och medelstora företag i Skåne har mycket att vinna med ett systematiskt miljöarbete. Det bidrar till att säkra verksamheten, att spara resurser och att skapa nya affärsmöjligheter.

Med den här skriften vill vi ge konkreta tips om hur ditt företag kan bidra till att miljömålen uppnås. Ett konsekvent miljöarbete bidrar till samhällsutvecklingen och stärker både de enskilda företagens konkurrenskraft och Skånes attraktivitet.

Bengt Holgersson
Landshövding

Innehåll

● Skånes miljömål	4-7
● Inköp	8-9
● Transporter	10-11
● Energi	12-13
● Kemikalier och farliga ämnen	14-15
● Avfall	16-17
● Vatten och avlopp	18-19
● Utsläpp till luft	20-21
● Utsläpp till mark	22-23
● Buller	24-25
● Webbadresser	26

Skånes miljömål

I april 1999 antog riksdagen mål för miljö kvaliteten inom 15 områden. Det övergripande målet är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta.

Miljömålen syftar till att:

- främja människors hälsa
- värna den biologiska mångfalden och naturmiljön
- ta till vara kulturmiljön och de kulturhistoriska värdena
- bevara ekosystemens produktionsförmåga
- trygga en god hushållning med naturresurserna

Skånes miljömål och miljöhandlingsprogram visar hur vi i Skåne kan bidra till att nå de nationella miljö kvalitetsmålen. Vi kan alla göra en insats – individer, myndigheter och företag.

Här presenteras målen och deras betydelse för Skåne i korthet. Samtliga miljö kvalitetsmål har tidssatta delmål. Om du vill veta mer, besök gärna www.skanesmiljomal.info, en webbplats om de skånska miljömålen.

Begränsad klimatpåverkan

Ändrat klimat, ändrade förutsättningar för jordbruket, höjning av havsytan och fler översvämningar kan bli följderna av utsläpp av växthusgaser som koldioxid. Trafiken står för nästan hälften av de skånska koldioxidutsläppen, ungefär en fjärdedel kommer från energisektorn och en fjärdedel från industrin.

Frisk luft

Luftföroreningar skadar växter, människors hälsa och förstör många kulturobjekt. Priset för de skador som luftföroreningarna orsakar är högt. I hela Skåne är det problem med höga halter av marknära ozon, såväl i tätorter som på landsbygden.

Bara naturlig försurning

Trafik, energianläggningar, industri och jordbruk bidrar till en ökad försurning. Kväve- och svavelföreningar i utsläppen ligger bakom den försurning av mark och vatten som har gett omfattande skador på växt- och djurlivet.

Giftfri miljö

Miljögifterna finns i dag överallt. Mycket av utsläppen kommer från varor som vi alla köper hem, varor som förr eller senare blir avfall.

I Skåne måste vi se till att minska riskerna med användning av kemikalier och kemiska bekämpningsmedel, sanera förorenade områden och minska halterna av kadmium i livsmedel.

Skyddande ozonskikt

När det skyddande ozonskiktet som omger jorden tunnas ut ökar UV-strålningen vid jordytan. Även om användningen av produkter med ozonnedbrytande ämnen upphör kommer gamla varor att fortsätta läcka. Därför är det viktigt att utjänta kylskåp och liknande samlas in och tas om hand på lämpligt sätt.

Säker strålmiljö

Joniserande strålning kan orsaka cancer och genetiska skador. Eftersom vi utsätts för naturlig bakgrundsstrålning kan antalet skador till följd av joniserande strålning inte bli noll, men den strålning vi utsätts för till följd av planerad verksamhet går att påverka.

Vad kan vi göra i mitt företag?

Alla kan göra en insats. Även om det kan vara svårt för små och medelstora företag att driva ett storskaligt miljöarbete, så finns det en rad enkla åtgärder som ger stor effekt. Den här foldern ger praktiska exempel på åtgärder inom en rad områden – åtgärder som kommer att göra ditt företag till en säkrare, mindre resurskrävande arbetsplats med bättre möjligheter att skapa framtida tillväxt.

Ingen övergödning

I Skåne är övergödningen ett stort problem, trots många års insatser. Det pågår redan mycket arbete inom jordbruket för att minska läckaget av kväve och fosfor, men ytterligare insatser kommer att bli nödvändiga.

Levande sjöar och vattendrag

Det intensiva jordbruket i Skåne har genom tiderna påverkat vattenmiljöerna. Att minska skadorna från bevattning och att återställa skadade vattendrag är viktiga åtgärder.

Grundvatten av god kvalitet

De geologiska förhållandena i Skåne skiljer sig från de i övriga landet. Det gör att sårbarheten är hög på många platser även om tillgången på grundvatten i Skåne är god. Risk finns att föroreningar tränger ned i grundvattnet och gör det obrukbart som dricksvatten.

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Skåne har en lång kust med unika kultur- och naturvärden. Havsmiljöns växt- och djurarter är ofta tillbakaträngda av ett alltför intensivt fiske, miljögifter och förstörda livsmiljöer. Olika åtgärder för att skydda känsliga kust- och skärgårdsområden och för en anpassning av fisket är därför viktiga.

Myllrande våtmarker

I Skåne återstår endast omkring 10 procent av den våtmarksareal som fanns innan man började dika i stor skala. När nya våtmarker anläggs flyttar olika djur snabbt dit – ett tecken på att våtmarkerna är behövda. Dessutom är våtmarkerna viktiga för att minska utsläppen av övergödande ämnen till vattendrag, sjöar och hav.

Levande skogar

Skogen har alltid förändrats och det har varit särskilt påtagligt det senaste seklet. Flera av de naturvårdsmässigt värdefullaste ädellövskogarna i Skåne behöver få ett långsiktigt skydd och miljöer med gamla grova träd behöver vårdas på ett ansvarsfullt sätt.

Ett rikt odlingslandskap

Redan för 6.000 år sedan började marken odlas i Skåne. I det skånska slättlandskapet bedrivs ett högintensivt jordbruk. Genom specialisering och rationalisering har växter och djur påverkats i mycket hög utsträckning. Genom att öka förutsättningarna för ett miljöanpassat lantbruk kommer möjligheterna att behålla landsbygdens natur- och kulturmiljövärden att förbättras.

God bebyggd miljö

Det ökade intresset för regionen är positivt och ställer särskilda krav på samhällsplaneringen för att bevara och skapa en god bebyggd miljö. Den ökande trafiken är det största miljöproblemet tillsammans med den ökande konkurrensen om marken, buller och dåliga inomhusmiljöer. Problemen är störst i västra Skåne.

Inköp

Inköp av varor och tjänster påverkar miljön. Miljöanpassade inköp är därför en viktig aktivitet för att driva på en hållbar utveckling. Inköparen har en nyckelroll i sitt företags miljöarbete genom att samarbeta med leverantörer och ställa krav som man följer upp. Kundernas krav och önskemål är en viktig drivkraft för företags leverantörer att utveckla sina varor och tjänster.

Få upp miljöanpassade inköp på agendan och bidra till en mer hållbar användning av resurserna.

Vad kan ditt företag göra?

Inköpare kan ha ett stort inflytande på utvecklingen av miljöanpassade varor och tjänster. Ju större kund ni är, desto större blir inflytandet, men det går också ofta att enkelt välja miljöanpassade alternativ även när man är en liten kund. Ett företag köper in många olika varor och tjänster och det är inte rimligt att ställa krav på allt. Det underlättar både för inköpare, användare, ledning och företagets leverantörer om det finns en strategi för hur ni ska minska er miljöpåverkan genom inköpen.

Hur gör ni i praktiken?

- Se över hur ofta och på vilket sätt inköpen görs. Kartlägg vem som ansvarar för olika inköp. Skilj på inköp som är specifika för just ert företag, t. ex. råvaror till produktionen, och sådant som i stort sett alla företag köper (el, resor, kontorsmaterial, städmaterial, möbler, datorer och andra kontorsmaskiner). Miljöanpassning av inköpen måste ingå som en del i ert företags miljöarbete.
- Det är skillnad på att ställa krav på leverantörens miljöarbete (miljöpolicy, miljösmål etc) och att ställa krav på varorna och tjänsterna. Analysera vilken metod som passar för olika inköp. Tänk på att kraven måste vara så tydliga att de går att följa upp.
- Ta reda på om det är möjligt att förbättra samordningen av inköp inom företaget eller med närliggande/omkringliggande verksamheter så att det blir möjligt att leverera varor mer sällan.

- För råvaror till produktion: se vilka volymer som är störst och/eller där miljöpåverkan är stor. Analysera vad som är möjligt att påverka. Går det att använda mindre mängder material? Går det att använda återvunnet material? Går det att använda andra material som har mindre miljöpåverkan? Detta är ett arbete som måste ske i nära samarbete med produktutvecklare och den egna verksamhetens kunder.

Fler enkla åtgärder

- Vanliga inköp är livsmedel, el, papper, trycksaker, rengöringsmedel, kontorselektronik, textilier och möbler. Fråga efter miljömärkning av en oberoende tredje part, som Svanen, KRAV, Bra Miljöval, EU-blomman, TCO-märkningen, FCS eller PEFC. Om det inte finns miljömärkta produkter som fyller de behov ni har, kan ni ställa egna krav. Exempel på sådana finns hos Miljöstyrningsrådet.
- Använd riktlinjerna i EKV-verktyget för miljöanpassad upphandling vid inköp och upphandlingar. EKV-verktyget ska underlätta för inköpare att ställa miljökrav vid upphandling. Det ger bland annat förslag till kravformuleringar, som kan ingå i förfrågningsunderlaget för den vara eller tjänst som ska upphandlas.
- Utnyttja kompetens som finns inom företaget avseende kemikalier i någon form av referensgrupp.

Interna miljösmål för ditt företag

Här är några exempel på interna miljösmål inom inköpsområdet:

- Kartlägg var möjligheterna är störst att minska miljöpåverkan från inköpen tills tidpunkt x.
- Gör en lista över miljökrav vid inköp senast tidpunkt x.
- Inför rutiner för samordnade inköp och kommunicera dem med alla berörda senast år x.
- Bjud in till samtal med de x största leverantörerna om hur miljöpåverkan från deras varor/tjänster kan minska.
- Utbilda inköparna kring miljö som berör inköp senast tidpunkt x.

Leta vidare!

www.kemi.se

www.svanen.nu

www.snf.se/bmv

www.krav.se

www.tcodevelopment.com

www.fsc-sverige.org

www.pefc.se

www.eku.nu

www.environdec.com/swe/

www.gronkemi.nu

www.blomman.nu

www.ekologisktmarknadscentrum.org

Miljömål

De miljömål som påverkas är:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Säker strålmiljö
- Ingen övergödning
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Ett rikt odlingslandskap

Transporter

Olika transportslag och transportsätt påverkar miljön olika. Vägtrafiken står till exempel för en tredjedel av koldioxidutsläppen i Skåne. Hur man transporterar påverkar också. Fyllnadsgraden på lastbilar ligger ofta på 30-70 %, vilket bidrar till onödigt stor miljöpåverkan.

Trenden inom transportstrukturen pekar mot allt snabbare leveranser, tätare tidsintervaller och mindre sändningsstorlekar, vilket försvårar möjligheterna till ökad samordning av varudistributioner. Företag har en fördel av att vara medvetna om sambanden mellan transportstrategi och miljöpåverkan.

Vad kan ditt företag göra?

Det är viktigt att skapa sig en klar bild över transportflöden, transportkostnader och transporternas effektivitet för verksamheten. En transportpolicy och transportstrategi är bra att ha i grunden. Att avstå från att transportera i onödan är ett bra utgångsläge. Välj ett transportsystem med så låg miljöbelastning som möjligt, oavsett om det gäller egna godstransporter, transporttjänster eller tjänsteresor. Se över typen av fordon som används, ruttplaner, om/hur samlastning sker m.m. Vidare kan ni pröva att förändra ordersystem, lagerstyrning, körsätt, ny teknik och nya bränslen.

Genom att samordna och optimera godstransporter och undvika onödiga tjänsteresor kan man spara både pengar och miljön.

Hur kan ni göra?

- Se över era inköps- och distributionsmönster (val av leverantörer, underleverantörer, distributörer m.fl.) och prioritera så kallade Gröna Transporter.
- Ställ miljökrav när ni köper transporter, separat eller vid köp av varor – fråga efter Bra Miljöval-märkta transporter. Ställ miljökraven på såväl fordon och bränslen som godseffektivitet vid val av godstransportörer. Ha tjänstebilar i bilpool. Köp eller leasa miljöfordon eller, i andra hand, bränslesnålare konventionella fordon.
- Se till att andelen dieslbilar endast tillåtas öka om de tillhör bästa miljöklass (2005) eller har partikelfilter.
- Använda fordon med låg bränsleförbrukning.
- Mäta bränsleförbrukningen i verksamhetens fordon. Använd beräkningsverktyg som underlättar att följa upp

tjänsteresornas och godstransporternas miljöbelastning.

- Optimera lagerhållning och kommunikations- och orderhanteringssystem. Inför eller förbättra positioneringssystem och ruttplanering/fleet management. Samordna era transporter från olika avdelningar/enheter och/eller med närliggande liknande verksamheter.
- Fråga era återförsäljare eller kunder om de vill montera inköpta produkter själva. Om produkterna skickas i delar, som sedan kan monteras, kan fyllnadsgraden vid transporterna öka.

Fler enkla åtgärder

- Håll hastighetsgränserna och kör snålt.
- Välj miljöanpassade bilvårdsprodukter och motorolja samt däck som är Svanenmärkta, utan HA-olja, gärna regummerade däck och däck med lågt rullmotstånd.
- Pröva telefon/videokonferenser.
- Agera aktivt för att personalen ska gå, cykla eller åka kollektivt till och från arbetet. Underlätta för samåkning till och från jobbet t.ex. genom annonsplats på anslagstavla eller intranät.
- Ha tillgång till tjänstecyklar som används regelbundet. Välj att åka med kollektivtrafik för kortare tjänsteresor när det är möjligt. Välj att alltid ta tåg eller buss för tjänsteresor längre än 10 mil.
- Installera avgasfilter på era fordon. Ta fram service- och underhållsprogram för fordon.
- Utbilda personalen i eco-driving.

Interna miljömål för ditt företag

Här är några goda exempel på interna miljömål inom transportområdet:

Inom x år ha upprättat en miljöstyrande rese- eller transportpolicy.

Inom x år byta ut x % av verksamhetens person- och paketbilar till miljöfordon.

Minska energiåtgången per transportkilometer från tjänsteresor/godstransporter med x % per år.

Leverera våra varor till återförsäljare/slutkunder med transportör, som har ett aktivt miljöledningsarbete och som kan erbjuda oss miljöupplägg.

Minska utsläppen av koldioxid med x % per år.

Miljömål

De miljömål som påverkas är:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- God bebyggd miljö
- Ingen övergödning

Leta vidare!

www.miljofordon.org

www.ecodriving.se

www.ntm.a.se/

www.vv.se/tq/

www.folksam.se

www.gronabilister.se

www.vv.se/miljo

www.svanen.nu

www.gronkemi.nu

www.ieh.se/amnesomraden/transporter/

www.milore.nu

www.mobilitymanagement.se

Energi

Svensk industri har idag en elförbrukning som är uppemot den dubbla jämfört med andra länder i Europa. Utredningar har visat att det är möjligt för företag att genom systemförändringar – tekniska och organisatoriska åtgärder – minska elanvändningen med nära 50 % och energianvändningen med ca 40 %.

Vad kan ditt företag göra?

Det är viktigt att skapa sig en klar bild över energiflöden, energianvändning, energikostnader och energikällornas effektivitet inom verksamheten.

De flesta industrier känner sin totala energiförbrukning uppdelat per energislag. Genom att dela upp den på belysning, process, uppvärmning, ventilation, tryckluft m.m. kan ni komma en bra bit när det gäller att prioritera åtgärder. En kontinuerlig uppföljning av delenergiflödena ger också en möjlighet att avslöja om något går fel. En engagerad personal och ledning är en viktig förutsättning.

Hur kan ni göra?

- Ta reda på verksamhetens energiflöden och gör en plan med åtgärder för att minska och effektivisera energianvändningen. Jämför med tänkbara nyckeltal.
- Koppla energianvändningen och dess konsekvenser på inre och yttre miljö till miljöledningssystemet. Har ni

inget miljöledningssystem kan ett enklare energiledningssystem införas.

- Inför energieffektiv upphandling genom att utbilda inköpare, drifts- och servicepersonal och projektörer m.fl. om vikten av att använda sig av LCC-kalkyler (kalkyler över livscykelkostnader) samt att analysera hur nya kompletterande system, maskiner och apparatur påverkar dagens energisituation.
- Installera drifttids/energimätare på delenergiflöden.
- Samarbeta med närliggande industrier etc. och kommunens fjärrvärmebolag för att hitta optimala lösningar för utnyttjande av spillvärme och fjärrvärme.
- Energiinvesteringar är oftast stora och har en relativt lång teknisk och ekonomisk livstid. Använd inte samma krav på pay-off tider som vid andra investeringar i verksamheten. Att få en ekonomisk och miljöanpassad energisituation kräver långsiktigt tänkande och tilltro till framtiden, vilket innebär att se längre än 2-3 år framåt.
- Lyft energi- och miljöfrågorna i organisationen så att detta diskuteras kontinuerligt i ledningsgruppen. En genomtänkt strategi kan användas för att skapa fördelar för marknadsföring som ett miljöanpassat företag eller produkt. Energi- och miljöfrågorna bör tas tillvara i varumärkesstrategier och företagets arbete med kärnvärde och profil.

Miljömål

De miljömål som påverkas är:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Säker strålmiljö
- God bebyggd miljö

Fler enkla åtgärder

Det finns många goda exempel på energibesparande åtgärder som leder till avsevärt lägre energikostnader för företag. Här följer några exempel på enkla åtgärder utan eller med låg investeringskostnad:

- Sänk inomhustemperaturen; i synnerhet i utrymmen som förråd, källare, trapphus och outnyttjade utrymmen. Varje grads temperatursänkning ger ca 5 procent energibesparing för uppvärmning.
- Ventilera med uteluft nattetid i byggnader med komfortkyla under perioder av kylbehov.
- Installera tidur till ventilationssystem för att göra det möjligt att sänka flödet nattetid och helger och justera drifttiden efter behovet av ventilation.
- Installera rörelsestyrd belysning i era lokaler.
- Byt ut glödlampor till lysrörslampor och använd ljusa färger vid ommålning.
- Utnyttja funktionen automatisk avstängning av bildskärm och hårddisk på datorer samt installera en timer för automatisk avstängning av kopiatorer och skrivare på nätterna.
- Engagera/utbilda personalen i energisparåtgärder.

Interna miljömål för ditt företag

Här är några goda exempel på interna miljömål inom energiområdet:

- Kartlägg energiförbrukningen (el och värme) i alla processer senast tidpunkt x.
X % av energiförbrukningen ska komma från förnyelsebara energikällor.
- Minska elförbrukningen med x % per år.
- Minska energiförbrukningen per producerad enhet med x % per år.
- Minska värmeförluster från produktion och lokaler med x % per år.

Leta vidare på internet

www.stem.se

www.sparkraft.nu

www.ieh.se/amnesomraden/energi/

www.respecttable.com, sök BLICC/Sverige

Kemikalier och farliga ämnen

Kemikalier och kemiska produkter tillverkas och används mer och mer. För 50 år sedan producerades ca sju miljoner ton i världen – idag tillverkas ca 400 miljoner ton varje år. Denna ökning kommer sannolikt att fortsätta.

Svenska företag tillverkar eller importerar drygt 60.000 kemiska produkter enligt Kemikalieinspektionens produktregister. Därtill kommer uppskattningsvis varje år 160 miljoner ton varor, som cirkulerar i det svenska samhället.

Vad kan ditt företag göra?

Följ försiktighetsprincipen – var försiktiga vid hantering och användning av kemikalier. Både tillverkning och användning av kemikalier är förenat med en mängd olika miljörisiker. Det är därför viktigt att ni har en klar bild över kemikalieanvändningen och att ni regelbundet kontrollerar kemikalieflödena inom verksamheten. Bedöm hälso- och miljöskadlighet hos de kemikalier ni tillverkar eller använder och sträva efter att ersätta de kemikalier ni använder med mindre miljöskadliga kemikalier enligt substitutionsprincipen (produktvalsprincipen).

Hur kan ni göra?

- Gör en inventering av de kemikalier ni använder. Märk upp de kemikalier ni har ute i verksamheten (gäller för produkter enligt KIFS 2001:3).
- Se till att alltid ha aktuella säkerhetsdatablad/varuinformationsblad (gäller för produkter enligt KIFS 1998:8).
- Ta fram en avvecklingslista för de kemikalier och ämnen som ska fasas ut enligt lagkrav. Byt ut de kemikalier ni använder som finns i begränsningsdatabasen och prioriteringsdatabasen (f.d. obs-listan).
- Prioritera de minst miljöskadliga kemikalierna för att få fram miljöanpassade produkter, som går att återanvända och/eller återvinna.
- Utveckla rutiner för hantering och lagring av kemikalier eller kasserade kemikalier som övergår till avfall eller farligt avfall. Sträva mot att återvinna kemikalier i största möjliga mån. Stäm av med gällande lagstiftning.

- Ta fram produktinformationsblad och överväg att ta fram miljödeklarationer (epd) eller (förenklade) livscykelanalyser (LCA) på era produkter eller tjänster.
- Välj alternativa material – istället för kopparrör och rör av PVC kan ni kanske använda återvinningsbara plaströr; istället för mineralull kan ni kanske använda ekofiber (består av växtfiber och tillverkas av återvunna dagstidningar); istället för polyuretan kan ni kanske använda polyeten; istället för PVC och aluminium kan ni kanske använda polypropen.

Fler enkla åtgärder

- Informera och utbilda personalen om farliga ämnen och regelverket som styr användningen.
- Förvara kemikalier (och farligt avfall) på ett stadigt och säkert sätt. Märk förpackningar och kolla att de är hela med korkar eller lock på.
- Undvik golvbrunnar alternativt ha kringvallade golvbrunnar eller invallning.
- Se till att uttjänta produkter, som innehåller ozonnedbrytande eller radioaktiva ämnen såsom brandsläckare, kylskåp, frysar och vissa byggnadsmaterial, omhändertas på ett miljöriktigt sätt.

Interna miljömål för ditt företag

Här är några goda exempel på interna miljömål inom kemikalieområdet:

- Kartlägg kemikalieanvändningen och se vilka kemikalier som inte behövs längre, vilka som kan ersättas av annan metod och vilka som kan ersättas av en eller färre kemikalier. Klart tidpunkt x.
- Ta fram tydliga rutiner kring hanteringen av kemikalier, som inköp, användningen, förvaring, avfallshantering, märkning med mera senast tidpunkt x.
- Ersätt alla kemikalier som innehåller särskilt farliga ämnen, fasa ut dessa enligt lagkrav, senast tidpunkt x.
- Konvertera x % av ozonnedbrytande köldmedier (HCFC m.fl.) i kyl-, frys- och klimatanläggningar till mer miljöanpassade alternativ senast år x.
- Ta fram (förenklade) miljödeklarationer för x % av produktsortimentet eller våra tjänster till tidpunkt x.
- Få ner antalet tillbud/olyckor orsakade av spill eller utsläpp av olja och bensin med x % per år.

Miljömål

De miljömål som påverkas är:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Giftfri miljö
- Skyddande ozonskikt
- Säker strålmiljö
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård

Leta vidare på internet

www.kemi.se

www.snf.se/verksamhet/kemikalier/index.cfm

www.environdec.com/swe/extra.ivf.se/kok/

Avfall

En stor del av allt avfall som deponeras i Skåne är industriavfall. Det är hög tid att minska denna andel. En anledning är att det sedan 2002 råder förbud mot deponering av utsorterat brännbart avfall. År 2005 införs även ett förbud mot deponering av organiskt avfall. Detta avfall ska istället omhändertas med andra metoder, som förbränning, kompostering eller rötning.

Det är värt att undersöka marknaden för det som ni bedömer som avfall. Det som ert företag slänger kan vara en resurs för andra.

Vad kan ditt företag göra?

En förbättrad avfallshantering behöver inte innebära ökade utgifter. En förbättrad sortering av avfallsfraktionerna kan istället minska hanteringskostnaderna och i vissa fall kan ett materialvärde erhållas.

Det är viktigt att skapa sig en klar bild över avfallsflöden och kostnader. Hur och var skapas avfallet? Vilka egenskaper har avfallet? Hur stora är mängderna? Hur hanteras avfallet? Genom att ändra rutiner och processer kan uppkomsten av avfall förebyggas. I första hand bör ni förebygga och minimera avfall, i andra hand återanvända, därefter materialåtervinna, sedan energiåtervinna och i

sista hand lämna avfall till deponering. Givetvis är det viktigt att regelbundet följa upp de ansträngningar som ni gör för att se att arbetet går i rätt riktning och ger goda resultat.

Tänk på att avfallsreglerna inte bara gäller det avfall som ni själva ger upphov till, utan allt avfall som utnyttjas inom anläggningen.

Hur gör ni i praktiken?

- Försök minimera avfallet. Mät och kartlägg inkommande och utgående transporter så att ni har kontroll på avfallsströmmarna. Gör en massbalans över materialflödet ("material in" respektive "material ut" fördelat på typ och mängd).
- För bok över hur mycket avfall ni har av olika typer, varifrån det kommer och hur ni tänker ta omhand det.
- Källsortera och skilj olika avfallslag åt. Förpackningar ska helst vara av enhetligt material så att sortering av förpackningar kan ske i en enda avfallsfraktion. Använd få material, som är lätta att separera och därigenom källsortera. Ju renare fraktioner, desto lättare att hantera, lagra, transportera och återvinna.

Leta vidare på internet

www.rvf.se

www.repa.se

www.srv.se

www.sjv.se

www.forpackningsinsamlingen.nu

Miljömål

De miljömål som påverkas är:

- Begränsad klimatpåverkan
- Skyddande ozonskikt
- Säker strålmiljö
- God bebyggd miljö

- Se till att ha fungerande och effektiva rutiner för identifieringen av farligt avfall. Farligt avfall och vanligt avfall får inte blandas eller förvaras tillsammans. Transportdokument ska finnas för farligt avfall.
- Samla in spill (internt, externt, installations- och produktionsspill) och återvinn eller sälj det som en resurs till andra industrier/verksamheter.
- Tänk på att vissa sorters avfall också kan räknas som farligt gods. I så fall gäller särskilda bestämmelser för transporten. Det kan krävas särskilt emballage och särskild utbildning av transportören. Exempel på farligt gods är sådant som är frätande, giftigt, explosivt eller smittförande. Ta reda på vad som gäller.
- Använd uppladdningsbara batterier (t. ex. NiMH, dock ej NiCd) eller miljömärkta batterier.
- Tänk på att lagring av vissa avfall kan vara problematiskt. Material som papper och träspån kan utgöra brandfara och kan i värsta fall självantända. En del avfall kan brytas ner biologiskt, andra blir förstörda av fukt.

Interna miljömål för ditt företag

Här följer några goda exempel på interna miljömål inom avfallsområdet:

Fler enkla åtgärder

- Kontrollera alltid att transportören av ert avfall har rätt tillstånd.
- Återanvänd emballage. Använd alternativa emballage – istället för kartonger kan du kanske använda tråg. Se över beställningsrutinerna för att minimera emballage.
- Samla in färgförpackningar, oljefilter, förbrukade tonerkassetter, bläckpatroner och batterier för återvinning.
- Kartlägg mängden avfall som genereras per år senast tidpunkt x.
- Identifiera farligt avfall (inkl batterier) och kontrollera att ni har en miljöriktig hantering en gång per år.
- Minska mängden farligt avfall med x % per år, relaterat till produktionsmängden.
- Utöka återvinningen av restprodukter med x % per år.
- Öka andelen återvunnet/återanvänt avfall med x % till år x.

Vatten och avlopp

Spara både pengar och miljö genom att se över era utsläpp till vatten och avlopp och er vattenförbrukning. Det gör dessutom att processvattnet blir lättare att behandla.

Utsläpp till vatten kan medföra övergödning, försurning och giftproblem. En sänkt grundvattennivå kan påverka dricksvattenförsörjningen och störa ekosystemen. Även vattenförbrukning i områden med god tillgång på vatten innebär en miljöbelastning, eftersom det går åt energi för att distribuera vattnet och det ofta krävs kemikalier för att rena det.

Vad kan ditt företag göra?

Tänk på kunskapskravet: det är du som ska skaffa kunskaper om vad och hur du ska göra i din verksamhet. En bra tumregel är att insatser vid källan nästan alltid är bäst! För att undvika och minimera skadliga utsläpp till vatten behöver ni ta reda på vilka ämnen som går ut genom avloppet och hur mycket – volym, kvalitet och risker. Se också över vilka tekniska reningsinstallationer som finns. För att minska vattenförbrukningen behöver ni ta reda på hur och var vatten används. Det är viktigt att kartlägga vattenförbrukningen vid olika moment i verksamheten för att kunna prioritera bland åtgärder. En kontinuerlig uppföljning av vattenförbrukningen vid olika moment visar vilka förbättringar som uppnåtts.

Hur gör ni i praktiken?

- Kartlägg vilka kemikalier och farliga ämnen som går ut genom avloppen.
- Håll koll på vattenförbrukningen.
- Tänk på produktionsplaneringen. Se till att optimera flödet i produktionsprocesserna. I många processer kan

regleringen förbättras, vilket ökar kvaliteten och minskar resursförbrukningen. Kanske kan ni få ut mer och samtidigt behöva rengöra mindre?

- Bygg upp kunskap om hur utsläppen påverkar avloppsnät och recipient för att kunna vidta rätt åtgärder vid utsläpp.
- Se successivt över och byt ut kemikalier till bättre miljöalternativ för att minska utsläpp av miljöskadliga ämnen till vatten.
- Se till att kemikalier förvaras på skyddad plats, att de inte blandas och att behållare är invallade. Håll noga koll på skötselråd. Det är viktigt att se till att kemikalier inte kan rinna ner i golvbrunnar eller rännstensbrunnar av misstag.
- Använd lätt förorenat vatten till annan förbrukningsskälla som har lägre reningskrav (t.ex. motströms-sköljning).
- Använd ny typ av reningsteknik. För rening av industriellt processvatten kan man använda membranfiltrering, jonbyte och indunsting för att återvinna vatten och kemikalier. För rening av dricksvatten och avloppsvatten i större reningsverk kan man använda aktivt kolfilter och desinficering med UV-ljus i stället för med klor. Eller kanske kan en tryckluftspatron som rensar rören vara något för er verksamhet?

Fler enkla åtgärder

- Samla in spill (internt, externt, installations- och produktionsspill) för att förhindra förorening av vattendrag samt uppmuntra till resurseffektivitet.
- Tänk på att skruva åt kranar så att de inte står och rinner i onödan.

Miljömål

De miljömål som påverkas är:

- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- Grundvatten av god kvalitet

- Ha lokalt omhändertagande av dagvatten från era hårdgjorda ytor.
- Handla upp kemikalier med så låg miljöpåverkan som möjligt.
- Diska och tvätta enbart med fulla maskiner. Installera snålspolande toaletter och sparsilar på alla kranar.
- Se till att entreprenörer och inhyrd personal vet vad som gäller utsläpp till avlopps- och dagvattennät.

Interna miljömål för ditt företag

Här är några goda exempel på interna miljömål inom vatten och avlopp:

Kartlägg vattenförbrukningen senast år x.

Sänk vattenförbrukningen med x % per ton fakturerad vara.

Kartlägg utsläppen av försurande (svavelsyra, salpetersyra, ammoniak) och gödande ämnen (kväve, fosfor, nitrat)

senast år x.

Minska utsläppen av försurande och gödande ämnen senast med x % per år.

Andelen överträdelser av utsläppsgränsvärdena skall inte vara högre än x % av alla mätningar per år.

Minska mängden spill till avlopps nätet eller grundvattnet med x % per år.

Leta vidare på internet

www.svenskamiljonatet.se/miljonat/tema/r_teman.htm

www.ivl.se/affar/miljoteknik/seperations_och_reningsteknik-sv.asp

Utsläpp till luft

I Skåne står industrin för närmare hälften av koldioxid- och svaveldioxidutsläppen och en tiondel av kväveoxidutsläppen. Förutom koldioxid finns andra växthusgaser t.ex. dikväveoxid, fluorerade gaser (HFC, PFC, SF₆) och metan, som kan släppas ut från industriell verksamhet. Det är självklart inte bara industrier som påverkar vår luft. Tjänsteföretag påverkar också vår luft, bland annat genom sina transporter.

Vad kan ditt företag göra?

Vid industrianläggningar gör man inventeringar av utsläppskällor och utsläppens ämnessammansättningar, för att kunna hålla koll på utsläppen till luften och därmed ha möjlighet att systematiskt minska dessa. Tjänsteverksamheter kan minska sin luftpåverkan genom begränsade och miljöanpassade transporter. Genom förebyggande arbete kan ni tjäna pengar, skona miljön och vinna goodwill.

Hur kan ni göra?

- Minimera utsläppen till luft vid planeringen av verksamheten. Installera den bästa möjliga luftrenings-tekniken.
- Satsa på att förbättra processer och öka kvaliteten genom att se över processflöden och strukturer.
- Överväg processmodifieringar eller byt till andra mer miljöanpassade processer.
- Byt ut klorerade lösningsmedel och organiska lösningsmedel till mer miljövänliga alternativ (t.ex. vattenbaserade) för att minska utsläpp av flyktiga organiska ämnen.

- Byt till alkylatbensin och miljöanpassad olja i 2-taktsmotorer, hjälpmotorer, elaggregat och kompressor.
- Byt till miljöanpassade smörjetter, hydraulvätskor och bränslen (t.ex. alkylatbensin, miljövänlig diesel) i arbetsmaskiner och redskap.

Fler enkla åtgärder

- Håll rent i luftkanaler och byt filter ofta.
- Undvik så långt det går spill och samla in spill (internt, externt, installations- och produktionsspill), som trots allt uppkommer, för att förhindra förorening av luft.
- Utbilda personalen i vad utsläpp till luft innebär och vilken miljöpåverkan det kan ge.
- Ta reda på hur ert företag påverkas av systemet för handel med utsläppsrätter (CO₂).

Interna miljömål för ditt företag?

Här är några goda exempel på interna miljömål inom luftområdet:

Kartlägg utsläppen av samtliga växthusgaser i alla processer senast tidpunkt x.

Minska utsläppen till luft av växthusgaser med x % per år.
Ersätt x % av klorerade lösningsmedel med mer miljöanpassade alternativ senast tidpunkt x.

Minska utsläppen av flyktiga organiska ämnen (VOC) (d.v.s. minska lösningsmedel) med x % per år.

Minska utsläppen av svaveldioxid med x % per år.

Minska utsläppen av kväveoxid med x % per år.

Miljömål

De miljömål som påverkas är:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Skyddande ozonskikt
- Hav i balans samt levande kust och skärgård

Leta vidare på internet

www.klimat.nu

www.sp.se/km/grease

www.skane.komforb.se/energikontoret

Utsläpp till mark

Att sanera förorenad mark är idag förenat med höga kostnader. Att marken blivit förorenad kan bero på tidigare användning av markområdet eller på den nuvarande situationen. Underjordiska tankar och rör, utomhuslagring av kemikalier och farligt avfall, lastning och lossning av bränslen och lösningsmedel m.m. kan vara potentiella föroreningskällor.

Markföroreningar till följd av industriell verksamhet är ett hot mot miljön och hälsan och ibland även mot själva verksamheten.

Vad kan ditt företag göra?

Inom alla verksamheter är det viktigt att ha kontroll på vilka ämnen som hanteras och att ha ett säkerhetstänkande vid hanteringen av farliga ämnen. En förutsättning för en säker hantering av farliga ämnen är att fysiska åtgärder i form av uppsamlingsanordningar utförs och att de underhålls. Genom att informera personalen om riskerna med utsläpp till mark och grundvatten kan säkerhetstänkandet nå ut i hela verksamheten och alla kan ta sitt ansvar.

Hur kan ni göra?

- Se till att avrinning och dränering av området sker så att eventuella föroreningar kan samlas upp innan de påverkar mark och grundvatten.
- Se till att kemikalier förvaras på skyddad plats och inte blandas och att behållare är invallade. Håll koll på eventuella skötselråd.

- Se över påfyllningen av kemikalier. Välj i största möjliga utsträckning kemikalier som är nedbrytbara och inte miljöfarliga.
- Se över bränslehanteringen och eldningsolja-hanteringen.
- Se över godsmottagningen.

Fler enkla åtgärder!

- Samla in spill (internt, externt, installations- och produktionsspill) för att förhindra förorening av mark samt uppmuntra till resurseffektivitet.
- Miljösäkra påfyllningen av eldningsolja. Se till att hårdgöra ytor för att motverka läckage till mark och grundvatten vid påfyllning av eldningsolja och vid förvaring av spillolja.
- Arbeta med att höja säkerheten vid hantering av farliga ämnen så att risken för utsläpp minskar.

Interna miljömål för ditt företag

Här är några goda exempel på interna miljömål inom markområdet:

Kartlägg hur släckvatten kan påverka omkringliggande miljö senast tidpunkt x.

Kartlägg historiska markföroreningar från tidigare verksamheter senast tidpunkt x.

A close-up, profile view of a person wearing a bright yellow hard hat and a high-visibility orange and blue safety vest. The person is looking towards the left. The background is blurred, showing what appears to be an industrial or construction site with various structures and lights.

Leta vidare på internet

www.marksaneringsinfo.net

www.renaremark.se

Miljömål

De miljömål som påverkas är:

- Bara naturlig försurning
- Säker strålmiljö
- Myllrande våtmarker

Buller

Buller och vibrationer är ett växande problem i samhället. En mängd aktiviteter kan ge upphov till störande ljud för omgivningen: transporter (bilar, båtar, tåg, flygplan, m. fl.), byggnationer, industrier m.m. Buller från industrier kommer främst från tillverkningsprocesser, transporter och materialhantering. Fläktar, maskiner och transportfordon är exempel på besvärande ljudkällor.

Nya, tysta och varvtalsreglerade fläktar har tagits fram i en teknikupphandlingstävling med resultatet att driftskostnaderna sänktes med 40 % och totalkostnaden med 20 %.

Vad kan ditt företag göra?

Vid nyinstallation av bullrande utrustning, som takfläktar, bör krav ställas på maximal ljudeffektnivå så att ni inte riskerar att överskrida riktlinjerna i RR 1978:5 för nyetablering.

(Naturvårdsverkets Råd och Riktlinjer "Externt industribuller – allmänna råd" RR 1978:5 2:a upplagan 1983).

Kraven kan fastställas genom att utföra beräkningar enligt gällande nordiska beräkningsmetoder. I tveksamma fall bör mätningar utföras.

Vid verksamheter som redan är påbörjade kan du aktivt använda dig av bullerbekämpningsåtgärder.

Hur gör ni i praktiken?

- Gör en bullermätning i era lokaler och ta fram en åtgärdsplan för de lokaler som har bullernivåer som överskrider riktvärdena. Gör regelbundna mätningar av ljudnivån.
- Se över fläktar, maskiner och annan utrustning så att de är justerade och inställda på lägsta möjliga buller- och ljudnivå.

Fler enkla åtgärder

- Se till att berörd personal använder hörselskydd och andra skyddsmedel och följer arbetsrutinerna.
- Se till att mobila arbetsmaskiner är bullermärkta.
- Se till att hastighetsgränser alltid följs för att minska buller från transporter/trafik.

Interna miljömål för ditt företag

Här följer några goda exempel på interna miljömål inom bullerområdet:

- Bullerdämpa all maskinell utrustning med x % under riktvärden för buller (godkänd ljudnivå) senast tidpunkt x.

Miljömål

De miljömål som påverkas är:

- God bebyggd miljö

Leta vidare på internet

www.naturvarsverket.se – sök på buller

www.stem.se

www.av.se

www.klimat.nu

www.harmonoise.org

www.sp.se/energy/acoustics/sv/omgivningsbuller.htm

Skånska internetadresser

www.miljofragan.nu

På Miljofragan.nu kan du kostnadsfritt ställa frågor som på ett eller annat sätt handlar om miljö, och få svar från experter på området. Din fråga kan vara stor eller liten och den kan handla allt från miljöledningssystem till miljölagstiftning, företagens miljöpåverkan eller de svenska miljömålen. Svar lämnas av kvalificerade experter på Sustainable Business Hub, Länsstyrelsen, Region Skåne samt konsulter anslutna till Svensk Miljökompetens.

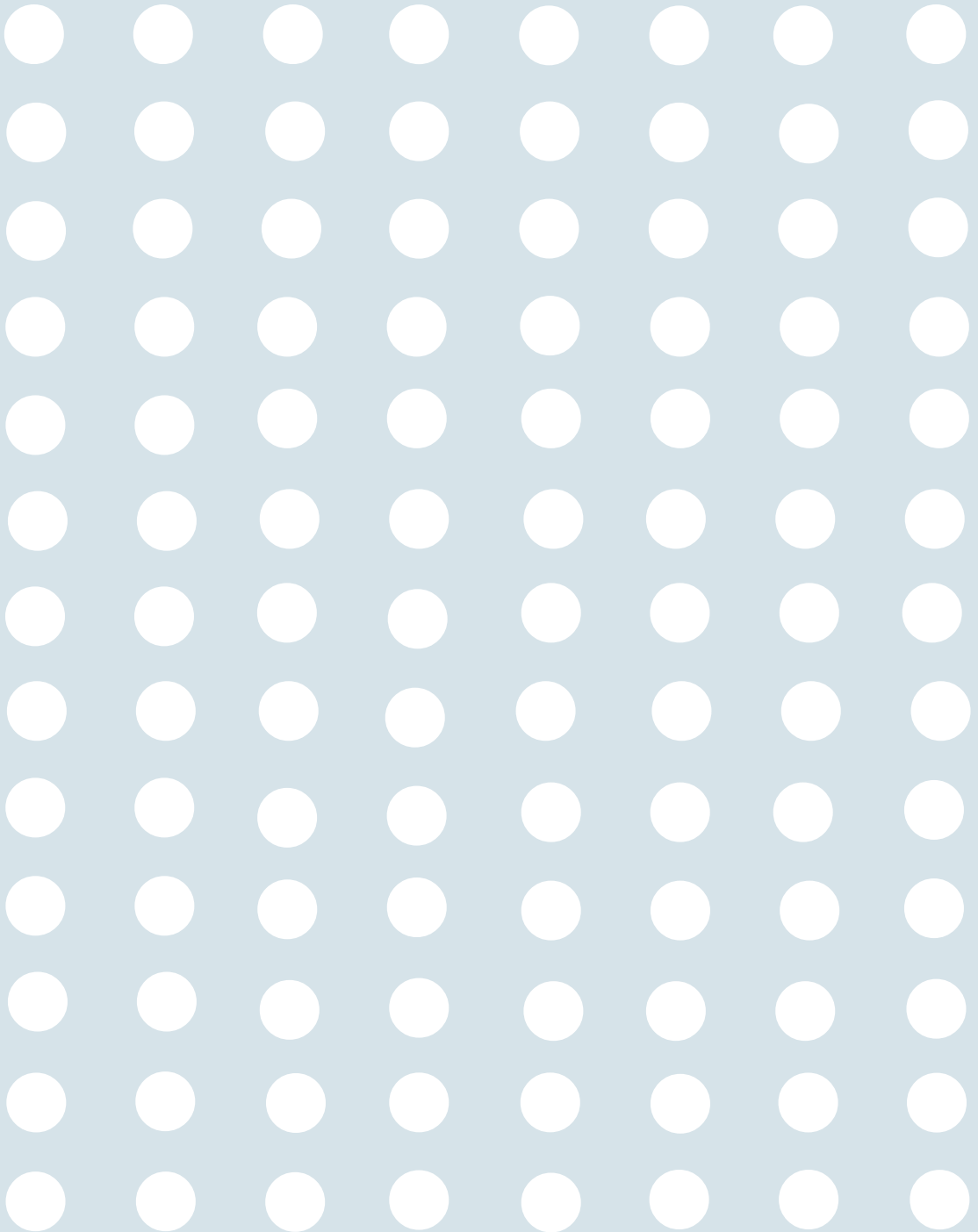
www.skanesmiljomal.info

Länsstyrelsens webbplats om de skånska miljömålen. Här finns en stor mängd information om miljöarbetet i Skåne.

www.sbhub.nu

Sustainable Business Hub är ett nätverk för hållbar affärsutveckling. SBHub hjälper företag i Skåne som arbetar med varor eller tjänster med särskilt hög miljöprestanda att lyckas bättre och att få en positiv tillväxt

Tack till Länsstyrelsen i Västra Götaland och Centrum för Miljödriven Företagsutveckling för idéer och inspiration.

Östra Boulevarden 62A, 291 86 Kristianstad
Kungsgatan 13, 205 15 Malmö
Tel 044/040-25 20 00 Fax 044/040-25 21 10
E-post lansstyrelsen@m.lst.se
www.m.lst.se
www.skanesmiljomal.info